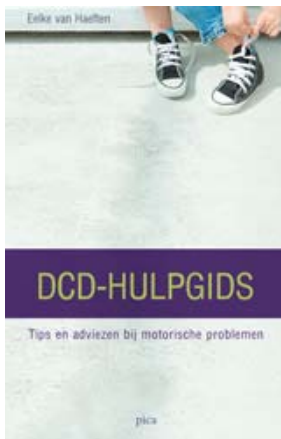

Boek : *DCD-hulpgids voor leerkrachten. Achtergrond en adviezen bij de motorische coördinatioestoornis.*
Auteur : Eelke van Haeften 2009, Pica
ISBN: 9789077671276
Bespreker : Sofie Bruyneel
Datum : april 2010

• In een notendop...

De centrale vraag in dit boek is hoe een kind met DCD op school zodanig begeleid kan worden dat het tot positievere resultaten komt.

Rode draad vormt de overtuiging dat de school inderdaad het verschil kan maken, zonder dat dit heel grote aanpassingen vereist.

Met extra zorg, begrip en een goede samenwerking tussen alle betrokkenen kunnen leerlingen met DCD meedoen met het spelen en leren op de reguliere school.

- 👍 voor kleuter- en lager onderwijs
- 👍 voor (gym)leerkrachten en zorgcoördinatoren
- 👍 trefwoorden: differentiëren, begrip tonen, aandacht hebben voor socio-emotioneel welbevinden, goede samenwerking tussen alle betrokkenen, actieve betrokkenheid van de leerling bij het zoeken naar aanpassingen

Over de auteur...

Eelke van Haeften is sinds 1981 werkzaam als **kinderergotherapeut**. Sinds 1994 heeft zij een eigen praktijk. Veel problemen die zij tegenkomt zijn DCD-gerelateerd. Zij ontwikkelde hieromtrent nascholingen voor leerkrachten.

• Zeker lezen?

De auteur is kinderergotherapeut van opleiding. Het boek is dan ook geschreven vanuit de invalshoek van de ergotherapie. Toch geeft Eelke van Haefen blijk van een grote feeling met de klaspraktijk. Haar jarenlange ervaring in het geven van adviezen en nascholingen aan leerkrachten omtrent kinderen met DCD, maakt van dit boek een zeer bruikbaar instrument voor de leerkracht en de zorgcoördinator van de kleuter- en de lagere school.

In een eerste deel wordt duidelijk weergegeven wat DCD is, wat de achtergronden zijn en waarom kinderen met DCD verschillen. Voorkennis over het onderwerp is aldus niet nodig. Het grootste deel van het boek is echter gewijd aan heldere adviezen en tips voor het zo goed mogelijk afstemmen van het onderwijs aan de leerling met DCD. De tips zijn zeer bruikbaar en eenvoudig toe te passen. Niet alleen de klasleerkracht en de zorgcoördinator, maar ook de gymleerkracht zal hier veel inspiratie uit halen. De vele praktijkvoorbeelden geven de lezer meer inzicht in het gedrag en het sociaal-emotioneel ervaren van het kind met DCD. De lay-out is zo gekozen dat de voorbeelden en de tips sterk in het oog springen.

Eelke van Haefen is Nederlandse. Bijgevolg is de manier van doorverwijzen van kinderen met DCD en het pakket aan ondersteuningmogelijkheden beschreven vanuit de situatie in Nederland. Dit stemt niet helemaal overeen met hoe het in Vlaanderen gebeurt. Ook de (interne) organisatie van het onderwijs is anders dan bij ons. De websites en boeken waar de lezer verdere informatie kan vinden, die aan het einde van elk hoofdstuk worden aangegeven, zijn ook telkens Nederlands.

- *helder taalgebruik en overzichtelijke lay-out*
- *beknopte achtergrondinformatie, veel praktijkvoorbeelden en een brede waaier aan tips*
- *de tips zijn zeer bruikbaar en eenvoudig toe te passen*

• Te onthouden

- DCD is de afkorting van Developmental Coördination Disorder. Een kind met DCD heeft een ontwikkelingsstoornis die ervoor zorgt dat een kind moeite heeft om zijn bewegingen goed gericht, soepel en vlot uit te voeren.
- Gemeenschappelijk bij kinderen met DCD is de motorische coördinatioestoornis. De motorische problematiek kan zich echter op erg verschillende manieren uiten. Ook de reactie van de kinderen op hun probleem verschilt sterk, waardoor ze soms eerder een gedragsprobleem lijken te hebben.
- Kinderen met DCD hebben het moeilijk met:
  - de sturing van de grove en de fijne motoriek.
  - handhaving van het evenwicht.
  - de sturing en afstemming van opeenvolgende handelingen, het gelijktijdig kunnen bewegen en het automatiseren van verschillende bewegingen.
  - de sturing van dagelijkse handelingen.
  - complexe motorische handelingen.
- DCD komt voor bij 5 tot 10 % van de kinderen en lijkt meer voor te komen bij jongens dan bij meisjes.
- DCD komt vaak tesamen voor met andere stoornissen. 40 tot 60 % van de kinderen met DCD hebben ook ADHD.
- Veel kinderen met DCD ontwikkelen socio-emotionele problemen zoals een depressie of gedragsproblemen, indien ze onvoldoende geholpen worden.
- Het is belangrijk om ervoor te zorgen dat de mogelijkheden van de leerling, van de school en de eisen van de schoolse activiteit zo ruim mogelijk over elkaar passen. Kleine aanpassingen kunnen voor de leerling met DCD een wereld van verschil maken.
- Als leerkracht dient men primair de stoornis in de motorische coördinatie te blijven zien en dus het onvermogen van de leerling. Storend gedrag is het gevolg van dit onvermogen. Door op zoek te gaan naar aanpassingen op maat van de leerling, wordt ook het gedrag aangepakt.

- 👍 *DCD staat voor Developmental Coördination Disorder.*
- 👍 *5 tot 10 % van de kinderen heeft DCD, waarvan meer jongens dan meisjes.*
- 👍 *Kinderen met DCD verschillen onderling sterk van elkaar.*
- 👍 *Gemeenschappelijk is de motorische coördinatiestoornis.*
- 👍 *Comorbiditeit is eerder regel dan uitzondering.*
- 👍 *Het risico op sociaal-emotionele of gedragsproblemen is groot en zijn het gevolg van het onvermogen van de leerling.*
- 👍 *Kleine aanpassingen op school kunnen dit voorkomen.*

• Tips die we onthielden...

Het boek biedt tips om de mogelijkheden van de leerling te maximaliseren, om de schoolomgeving aan te passen aan de leerling met DCD en om de schoolse vaardigheden te ondersteunen. Belangrijke nota hierbij is dat deze tips gezien moeten worden als mogelijk helpende ideeën. Omdat de uitingsvorm en het achterliggend probleem van DCD en de leerlingen zelf zo verschillen, is het immers onmogelijk om vaste tips te geven die voor ieder kind werken en blijven werken.

Een greep uit de tips om de mogelijkheden van de leerling te maximaliseren:

- Stress als gevolg van druk op prestatie of tempo werkt extra nadelig op de mogelijkheden van kinderen met DCD. Neem deze druk dus zoveel mogelijk weg door te selecteren binnen de aangeboden taken. Differentiatie, verlengde instructie en individuele instructie zijn de kernwoorden in het maximaliseren van de mogelijkheden van leerlingen met DCD.
- Tienvingerig typen vraagt minder coördinatie dan het schrijven van letters. Het tempo zal bijgevolg hoger liggen. Wissel schrijven en werken op de computer af. Bij spelling draait het bijvoorbeeld niet om netheid, maar om de correcte schrijfwijze. Dit kan dus gerust op de computer gedaan worden.

- Zorg voor ondersteuning van het lichaam tijdens het spelen en het werken aan de tafel. De leerling zal zijn bewegingen beter kunnen coördineren en zijn aandacht meer op het spelen of leren kunnen richten. Zo zal hij meer kunnen opsteken uit de activiteit.

Een greep uit de tips om de schoolomgeving aan te passen aan de leerling met DCD:

- Rust, structuur, overzicht en duidelijk onderscheid zijn hier de kernwoorden.
- Zorg voor een goed ondersteunde zithouding zodat er geen onnodige energie besteed wordt aan het zitten. Een stoel met zijleuningen, eventueel in combinatie met een tafel met buikuitsparing, kan dit bieden.
- Laat alle persoonlijke plekken en spullen duidelijk in het oog springen door ze te markeren. Deel deze plekken bovendien op een vaste manier in.
- Voorkom zo mogelijk omstoten of botsen door de ruimte vrij te houden van onnodige voorwerpen. Door materiaal, brooddoos, drinkbeker en dergelijke in een bakje met laag opstaande rand te bewaren, help je het kind al een heel stuk op weg.
- De leerling zit best recht voor de leerkracht en het bord.

Een greep uit de tips om de schoolse vaardigheden te ondersteunen:

- Ga op zoek naar het meest geschikte schrijfmateriaal voor de leerling met DCD. Vaak is dit materiaal dat weerstand biedt: schrijfmateriaal met een goed voelbare greep (driehoekig, geribbeld, gestippeld), een voelbaar eindpunt van de greep waar de vingertoppen tegen aan kunnen steunen (bijvoorbeeld door een elastiekje), gekorrelde papier.
- Geef zoveel mogelijk visuele en verbale ondersteuning, zeker bij het aanbrenge van nieuwe vaardigheden. Doe deze eerst voor, herhaal dan en laat bij lange of ingewikkelde handelingen eerst het laatste stapje afmaken. Zo vergroot het gevoel van competentie bij de leerling.
- Pas werkbladen aan: werkbladen voor invulwoorden of waarop woorden slechts omcirkeld moeten worden, laten de leerling wel de cognitieve vaardigheid ontwikkelen, maar vragen minder van de motoriek.
- Laat de leerling mee zoeken naar manieren die hem helpen om de vaardigheden onder de knie te krijgen. Zo kom je tot de best mogelijke aanpassingen.

- **Meer over DCD op www.letop.be**

→ Zie ook: fiche dyspraxie uit de map 'Leerzorg':
<http://www.letop.be/zoek/pdf.asp?lsgid=1099>.